

Hodimo
u novosti života (Rim 6, 4)

Druga sinoda Zagrebačke nadbiskupije

IZJAVE I ODLUKE

Zagreb, 2022.

VII. SAKRAMENT ŽENIDBE

82. Sakramentom ženidbe muška i ženska krštena osoba združuju se u sveti ženidbeni savez te time uspostavljaju životnu zajednicu koja traje do kraja života, po svojoj naravi usmjerenu k dobru bračnih drugova te rađanju i odgajanju potomstva.²⁴⁵ Uzajamnost u dobru bračnih drugova proteže se na svekoliki život, uključujući i dar spasenja. Kao sakrament ustanovljen u službi zajednice, ženidba je uvijek usmjerena k dobru i spasenju drugih, pa su supružnici pozvani uzajamno se pomagati na putu svetosti. Kada sakrament ženidbe pridonosi osobnome posvećenju pojedinca, to se ostvaruje služenjem drugima.²⁴⁶

Stvorivši čovjeka iz svoje nepresušne ljubavi, Bog ga je pozvao na ljubav kao »osnovno i urođeno zvanje svakog ljudskog bića«²⁴⁷. Tako ženidbena ljubav muškarca i žene postaje »slikom posvemašnje i neprolazne ljubavi kojom Bog ljubi čovjeka«²⁴⁸ te kršćanski supružnici sakramentom ženidbe »označuju otajstvo jedinstva i plodne ljubavi između Krista i Crkve i u njemu imaju udjela«²⁴⁹.

Zbog svega toga u temelju ovoga sakramenta stoji istina da kršćanska ženidbena sveza ne ovisi tek o ljudskoj volji i htijenju, nego ju treba promatrati u svjetlu Božjega spasenjskog nauka. »Sâm je, naime, Bog začetnik ženidbe (*auctor matrimonii*)«²⁵⁰ te ju je okrijepio posebnom milošću i usmjerio k dobru bračnih drugova te rađanju i odgajanju potomstva. Utemeljena u Božjoj

²⁴⁵ Usp. ZKP, kan. 1055, § 1; KKC, 1601.

²⁴⁶ Usp. KKC, 1534.

²⁴⁷ KKC, 1604.

²⁴⁸ KKC, 1604.

²⁴⁹ RSŽ, 8.

²⁵⁰ GS, 48.

ljubavi, ženidba je trajna zajednica života, a bitna svojstva ženidbe su »jednost i nerazrješivost, koja u kršćanskoj ženidbi zbog sakramenta zadobivaju posebnu čvrstoću«²⁵¹. Ženidba nastaje zakonito očitovanom privolom između pravno sposobnih osoba,²⁵² a ženidbena je privola »čin volje kojim muška i ženska osoba neopozivim savezom sebe uzajamno predaju i primaju (*tradunt et accipiunt*) da uspostave ženidbu«²⁵³.

Priprava za sakrament ženidbe

83. Ukorijenjena u Božjoj ljubavi i ustanovljena kao nastavak ostvarenja Božjega djela spasenja, »ženidba je anamneza (spomenčin) otajstva stvaranja, otajstva saveza, otajstva Krista i Crkve, vazmenoga otajstva u svojoj cjelovitosti. Ženidba je tako i uzajamna prinosna žrtva (*oblatio*) puna odgovornosti i bračne vjernosti; ona je i posvećivanje koje se spominje i ostvaruje djelom Duha Svetoga; ona je isto tako i bogoštovni čin i životna liturgija koja nastoji spojiti i crpsti iz života snagu koja doprinosi međusobnom izgrađivanju i zrenju.«²⁵⁴

Po sakramentalnome združivanju u sveti ženidbeni savez »Duh Sveti čini da, kao što je Krist ljubio Crkvu i sebe predao za nju, tako i kršćanski supruzi, u jednakom dostojanstvu, nastoje hraniti i njegovati svoj brak u međusobnom predanju i s nepodijeljenom ljubavlju što struji iz božanskog izvora ljubavi«²⁵⁵. Naime, Bog koji je supružnike pozvao na ženidbu, nastavlja ih i dalje pozivati u ženidbi,²⁵⁶ kako bi, kao obitelj, bili svjedoci Božje ljubavi u svijetu i nositelji poslanja Crkve, osobito onih vidika poslanja koji su nenadomjestivi u kršćanskoj obitelji.

²⁵¹ ZKP, kan. 1056.

²⁵² Usp. ZKP, kan. 1057, § 1.

²⁵³ ZKP, kan. 1057, § 2.

²⁵⁴ NS, 120.

²⁵⁵ RSŽ, 9.

²⁵⁶ Usp. FC, 51; HV, 25.

Suvremene društvene okolnosti, često nenaklone svetosti kršćanske ženidbe te sustavna nastojanja koja iz odgoja i kulture žele potisnuti kršćanska načela i vrjednote, postaju razlogom većoj brizi Crkve za ustrajno promicanje vrijednosti i svetosti ženidbe, za temeljitu pripremu zaručnika na sakrament ženidbe, za dostojanstvo slavlja sakramenta ženidbe, za kršćanske supružnike i njihovu odgovornost u ženidbenome i obiteljskome životu, za promicanje svetosti obitelji i nenadomjestive zadaće koju obitelj ima u društvenoj zajednici i u poslanju Crkve.

§ 1 Slavljenje sakramenta ženidbe postaje za supružnike sveti trenutak u kojemu bivaju dionicima te uzvišene Kristove ljubavi, življene u međusobnome uzdarju. Stoga će se u odgoju mladih, u katehetskim i drugim susretima, osobito onim tematskim koji se tiču braka, obitelji i spolnosti, ostvarivati daljnja priprava za kršćansku ženidbu, nastojeći jasno rasvijetljivati svetost i sakramentalnost ženidbe, iz čega proizlazi nauk Crkve o njezinoj jednosti i nerazrješivosti, kao i zadaće kršćanskih supružnika i roditelja.²⁵⁷

§ 2 Novim prilikama i stvarnim pastoralnim mogućnostima prilagodit će se način, sadržaji i trajanje priprave zaručnika za sakrament ženidbe. Gdje se bude smatralo prikladnijim i učinkovitijim, priprava zaručnika za ženidbu organizirat će se na razini dekanata, ili u nekim drugim načinima suradnje među župama. Pritom valja voditi brigu da zajednički oblici priprave nipošto ne dokidaju nužnost neposredne priprave koja se uvijek odvija u župi vjenčanja, ili u vlastitoj župi zaručnika ili zaručnice, zasebno za svaki ženidbeni par.

²⁵⁷ Usp. RSŽ, 14.

- § 3 U pripremu zaručnika za ženidbu korisno je, kad god je to moguće, uključiti stručnjake s raznih područja (teologe, crkvene pravnike, liječnike, psihologe), koji će produbiti razne teme kršćanskoga braka i rasvijetliti kršćansku ženidbu u svjetlu dara vjere, ali također i u svjetlu poteškoća i izazova s kojima se ženidbeni život susreće u društvu. Dobro je u ženidbenu pripremu uključiti uzorne kršćanske supružnike, koji će iznijeti vlastita svjedočanstva o blagodatima obitelji, ali i o kušnjama i poteškoćama s kojima se susreću, kako bi zaručnike ohrabрили za ženidbu i potaknuli na zajedničku odgovornost za ljepotu obiteljskoga života.
- § 4 Priprema za sakrament ženidbe dragocjena je prigoda za ponovno otkriće i dublje upoznavanje dara vjere, bez čega bi priprema bila necjelovita i nedovoljna da bi se mogla smatrati prikladnom pripremom za kršćansku ženidbu. Zato neka se zaručnike nastoji potaknuti na potrebu rasta u osobnoj vjeri, u odgovornosti za vjeru bližnjih, osobito u kršćanskoj obitelji, te na potrebu zajedništva u ispovijedanju i slavljenju vjere u obitelji (molitveni i sakramentalni život). Poželjno je, osobito gdje se priprema odvija za više zaručničkih parova, prirediti prikladnu poludnevnu ili jednodnevnu duhovnu obnovu za zaručnike. Neka se zaručnike nastoji pripremiti i potaknuti na dostojno slavlje sakramenta pomirenja prije sklapanja ženidbe, kako bi se ženidba uistinu doživjela kao sakramentalno jedinstvo zaručnika u Božjoj ljubavi.
- § 5 U organiziranju pripreme zaručnika za sakrament ženidbe, kao i u obradi tema i sadržaja pripreme, od pomoći će biti i nadbiskupijski Ured za pastoral

braka i obitelji, koji će, uz Nadbiskupovo odobrenje, pružati potrebne smjernice, pomagati u uključivanju stručnjaka te imati zadaću unaprjeđivanja programa pripreve za ženidbu.

§ 6 Sakramenti se slave u Crkvi, s kojom se srasta po pripadnosti određenoj župnoj zajednici. Stoga će zaručnici, nakon pohađanja programa pripreve organizirane za veći broj zaručnika određenoga pastoralnog područja, bližu pripravu za slavlje sakramenta imati u vlastitoj župi ili u župi vjenčanja. Bliža pripreva uključivat će duhovnu pripravu i zaručnički ispit. Zaručnike se potiče da sklapaju ženidbu u župi vlastitog zaručnika ili zaručnici, osobito u župi u kojoj će kao obitelj živjeti.

§ 7 U vidu potrebne pripreve za dostojno slavljenje i življenje sakramenta ženidbe nudi se mogućnost sklapanja zaruka, slavljenih na jednostavan način u okupljenosti dviju obitelji – u crkvi ili u obiteljskom domu – kako bi vrijeme zaručništva, blagoslovljeno molitvom Crkve, bilo plodonosno za osobni rast zaručnika u vjeri i za dostojnu pripravu na sakrament ženidbe. Slavlje zaruka predlaže se kao mogućnost, a za kanonski oblik sklapanja zaruka prikladan je »Red blagoslova zaručnika« iz Rimskoga obrednika *Red slavljenja ženidbe*, uz potpisivanje odgovarajuće isprave, pazeći da se to slavlje slavi u jednostavnosti i skromnosti da bi se ono jasno razlikovalo od slavlja sakramenta ženidbe.

§ 8 Sučeljavajući se s poteškoćama koje nastupaju kada sakrament ženidbe traže vjernici koji nisu dovoljno poučeni u vjeri i koji nisu uključeni u život župne zajednice te imajući u vidu površnost pristupa u po-

jedinim slučajevima, zamjećuje se potreba donošenja odgovarajućih odredaba partikularnoga prava. U skladu s novim prilikama i potrebama predložit će se izrada novoga obrasca Postupka za ženidbu, a koji će pružiti mogućnost opširnijega bilježenja odgovora zaručnika. U skladu s time osmislit će se i prikladniji način odvijanja zaručničkoga ispita, što uključuje i dokazivanje slobodnoga stanja pred dva svjedocima, uz njihovu prisegu o istinitosti svjedočenja.

- § 9 Slavljenju ženidbe prethode kanonski navještaji ženidbe, koji, prema prilikama, mogu biti u usmeno ili pisanome obliku. Usmeno se oglašavanje vrši nedjeljom ili blagdanom na kraju mise ili tijekom drugoga bogoslužnog čina na kojem je okupljena župna zajednica. Ženidbeni se navještaj oglašava u pisanome obliku na prikladnome mjestu u prostorima okupljanja župne zajednice, uoči nedjelje ili blagdana, i ostavlja ga se vidljivim barem tri dana.²⁵⁸
- § 10 Prije pripuštanja zaručnika na slavlje sakramenta ženidbe mora postojati sigurnost da se ništa ne protivi njezinu valjanom i dopuštenom sklapanju.²⁵⁹
- § 11 Da bi priprava za slavlje sakramenta ženidbe zadočila jasnije duhovno usmjerenje, od velike će duhovne koristi biti da zaručnici prije vjenčanja pristupe i sakramentu pokore, ako za to nema zapreke, u skladu s kanonskim odredbama.

²⁵⁸ Usp. *DOP*, 78.

²⁵⁹ Usp. *RSŽ*, 19.

Slavlje sakramenta ženidbe

84. Dostojanstvo sakramenta ženidbe zahtijeva da se njegovo slavljenje živi i doživljava kao sveti čin koji je izvor svetosti ženidbenoga i obiteljskoga života.

- § 1 Župnici i drugi služitelji pazit će da sâmno slavlje sakramenta ženidbe bude pomno pripravljeno, a potiče se da svetopisamska čitanja, kao i drugi elementi slavlja, u skladu s liturgijskim odredbama, budu odabrani u suradnji sa zaručnicima te da im bude rasvijetljeno značenje obrednih gesta, kako bi se više uključili u pripremu slavlja te kako bi slavlje mogli uistinu doživjeti u njegovoj svetosti.²⁶⁰
- § 2 Sakrament ženidbe priliči slaviti u misi, kako bi se euharistija doživjela kao sakrament kojemu vodi sav sakramentalni i duhovni život vjernika. Župnik će, ipak – imajući u vidu kako pastoralne potrebe tako i pripravljenost zaručnika te drugih prisutnih za slavlje – razmotriti i odlučiti je li prikladnije slaviti ženidbu u misi ili izvan mise.²⁶¹
- § 3 Da bi se slavlje ženidbe prepoznalo i doživjelo kao sakramentalno slavlje u Crkvi, zajednici vjernika, potrebno je dati vrijednost i važnost svakomu od obrednih čina: primanju i svečanome uvođenju zaručnika u crkvu, navještaju Božje riječi, izricanju ženidbene privole uz pružanje ruku, blagoslovu i uzajamnoj predaji prstenja te ženidbenomu blagoslovu, koji ženidbu snažno ucjepljuje u Božji naum spasenjske ljubavi.

²⁶⁰ Usp. *RSŽ*, 29; *DPS*, 221.

²⁶¹ Usp. *RSŽ*, 29.

- § 4 S posebnom pozornošću pazit će se da u slavlje ženidbe ne bude pripušteno ništa što bi bilo neprikladno liturgijskomu obredu, kao ni ništa što bi zasjenjivalo narav i svetost sakramentalnoga slavlja. Osobito neka se nastoji da pjesme i skladbe u slavlju ženidbe svojim sadržajem i oblikom odgovaraju pripadnomu obrednom trenutku.²⁶²
- § 5 Pri urešavanju liturgijskoga prostora za slavlje ženidbe vodit će se briga o naravi svetoga mjesta, imajući na umu središnjost oltara te svetost drugih obrednih mjesta, osobito svetohraništa i ambona, otklanjajući svaki oblik urešavanja koji bi podsjećao na neke druge prostore i na društvena slavlja.
- § 6 Eklezijalna narav sakramenta ženidbe zahtijeva da se taj sakrament slavi u župnoj crkvi. Glede vjenčanja u nežupnim crkvama – u svetištima, samostanskim crkvama, područnim crkvama i kapelama te u drugim odličnijim crkvama koje nisu župne – župnici će se vjerno pridržavati odredaba Nadbiskupa.²⁶³
- § 7 Nakon slavlja ženidbe mladenci, svjedoci i službenik koji je u ime Crkve nazočio ženidbi, potpisuju predviđene isprave o sklapanju ženidbe. To se može učiniti na nekome prikladnome mjestu izvan liturgijskoga prostora, ili u sakristiji, ili pak u crkvi pred narodom, ali ipak ne na oltaru.²⁶⁴

²⁶² Usp. RSŽ, 30.

²⁶³ Usp. DPS, 222; *Odredba o mjestu slavljenja ženidbe u Zagrebačkoj nadbiskupiji* (4. svibnja 2012.), u: SVZN, 99 (2012.) 2-3, 175.

²⁶⁴ Usp. RSŽ, 78.

§ 8 Župnik ili upravitelj župe pobrinut će se da se Zapisnik o sklopljenoj ženidbi, kao i svi drugi spisi vezani uz ženidbenu pripravu i ženidbeni postupak, čuvaju zajedno u župnoj pismohrani. Pobrinut će se da se sklopljena ženidba upiše brižljivo i bez ikakve odgode²⁶⁵ u Maticu vjenčanih te u Maticu krštenih, odnosno da se župi ili župama krštenja pošalje obavijest o sklopljenoj ženidbi. Jednako će se pobrinuti da se mjerodavnomu matičnom uredu, u roku od pet dana nakon sklopljene ženidbe, pošalje isprava o sklopljenoj ženidbi radi njezinoga upisa u građansku maticu vjenčanih (ako se radi o sklapanju ženidbe s učincima na građanskome području).²⁶⁶

²⁶⁵ Usp. HBK, *Pravilnik o crkvenim maticama i drugim uredskim knjigama*, čl. 31; usp. ZKP, kan. 877, § 1.

²⁶⁶ Usp. DOP, 80.